

ФОНД
НАУЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

25 години

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО АГРОБИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ
Юбилейна международна научна конференция БЪЛГАРИЯ НА РЕГИОНИТЕ

Перспективи за устойчиво регионално развитие

27-28 октомври 2017 г., Пловдив, България

25 years

UNIVERSITY OF AGRIBUSINESS AND RURAL DEVELOPMENT
Jubilee International Scientific Conference BULGARIA OF REGIONS

Sustainable Regional Development Perspectives

27-28 October 2017, Plovdiv, Bulgaria

<http://regions.uard.bg>

Fiscal Policy of Bulgaria – Problems and Trends

Ognyana Stoichkova¹, Virginiya Zhelyazkova², Yakim Kitanov²

¹*University of agribusiness and rural development - Bulgaria*

²*University of finance, business and entrepreneurship - Bulgaria*

Abstract: The fiscal policy is a powerful tool at the macroeconomic level to influence the flow of economic processes in the country. The state budget is a mirror of fiscal policy provided by the government. The revenue side of the budget provides financial resources to perform basic government functions. The main fiscal method for securing budget revenues is the tax method. The problem of tax and tax systems is not just an economic problem. Economists define fiscal policy as a “balance between different power groups and go beyond purely economic issues”. The expenditure side of the state budget is an expression of the functions it performs. The budget expenditure structure is subordinate to government priorities for socio-economic governance. The combination between the revenue and expenditure side of the state budget is subordinate to the governmental ideology of the government. It is also related to the planned ratio between the two components, which determines the dynamics of government debt. The paper examines the state and trends in the ongoing fiscal policy of the state at the present stage.

Keywords: fiscal policy, state, budget.

Фискалната политика на България – проблеми и тенденции

Огняна Стоичкова¹, Виржиния Желязкова², Яким Китанов²

¹Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив

²Висше училище по застраховане и финанси - София

Резюме: Фискалната политика е мощен инструмент на макроикономическо равнище за оказване на въздействие върху протичането на икономическите процеси в страната. Огледало на провежданата от правителството фискална политика е държавният бюджет. Приходната му част осигурява финансови ресурси за изпълнение на основни функции на държавата. Основен фискален метод за осигуряване на бюджетни постъпления е данъчният метод. Въпросът с определянето на данъците и на данъчната система не е само икономически проблем. Икономистите определят фискалната политика по-скоро като „баланс между различните властови групи и надхвърля чисто икономическата проблематика“¹. Разходната част на държавния бюджет е израз на изпълняваните от нея функции. Структурата на бюджетните разходи е подчинена на възприетите от правителството приоритети при социално-икономическото управление. Комбинацията на приходната и разходна част на държавния бюджет е подчинена на управленската идеология на правителството. Тя се свързва и с предвиденото и планирано съотношение между двете части, което предопределя динамиката на държавния дълг. В доклада се разглеждат състоянието и тенденциите в провежданата фискална политика на държавата на съвременния етап.

Ключови думи: фискална политика, държава, бюджет.

Планиране и изпълнение на бюджетните показатели

Отклонението на реалните бюджетни показатели от планираните предоставя информация за начина, по който правителството преценява социално-икономическите реалности и проектира своята собствена дейност.

Разминаването между планирани и реализирани пера на Консолидирания държавен бюджет (КДБ) у нас е обичайна практика, но в отделни години то е особено чувствително (Фигура 1).

От графиките във Фигура 1 е видно, че за 2000-2014 г. се открояват два периода: предкризисен (до 2008 г.) и следкризисен. В предкризисния период икономическата конюнктура е добра и се отбелязват относително високи темпове на икономически растеж – средногодишно по 5,7%. Приемането на България в ЕС през 2007 г. има стимулиращ ефект за България и това увеличава чуждестранните инвестиции. Държавата в лицето на Министерството на финансите предпочита да провежда консервативна политика, която се изразява в планиране на подценени приходи и разходи.

¹ Минясян, Г. Фискалната политика: възможности и въздействия. <http://philosophyclub.bg/>

Фиг. 1. Изпълнение на планираните приходи и разходи в КДБ

Фиг. 2. Дефицит на КДБ

След 2008 г. ситуацията се променя коренно. Разразилата се световна икономическа криза доведе до рязко влошаване на икономическата конюнктура. В резултат изпълнението на параметрите на бюджета трайно изостават от предвижданите стойности. Това рефлектира в появата на бюджетни дефицити (Фигура 2).

Традиционно управлението на държавния бюджет се стреми да не влоши планирания бюджетен дефицит, като се допускат отклонения (дори съществени) от планирани приходи и разходи. Отклоненията на реализирани спрямо планирани стойности нарастват при проследяване на изпълнението по отделни бюджетни позиции.

Акцентирането върху бюджетния дефицит се регламентира и от Закона за устройството на държавния бюджет, в който е записано: “Не се допуска извършването на разходи или поемането на задължения, които влошават баланса на бюджета освен в случаите, когато по предложение на Министерския съвет Народното събрание е приело съответни промени в годишния закон за държавния бюджет”².

Таванът на държавния дълг (преди регламентиран в Стратегия за управление на държавния дълг) следва изискванията на Маастрихкските критерии за членство в еврозоната (60% от БВП). Динамиката на държавния дълг се определя от Народното събрание при приемането на ежегодния Закон за държавния бюджет.

Бюджетът на Р България до 2019 г. ще приключва с дефицит. Това е записано в средносрочната бюджетна прогноза, която обхваща периода от 2018 г. до 2020 г. Очаква се, че за 2018 г. този дефицит да бъде 1% от БВП, за 2019 г. - 0,5%, а през 2020 г. страната ще има балансиран бюджет.

Възможности на фискалните въздействия

При формирането на фискалната политика с оглед повишаване на нейната ефективност трябва да бъде отчетено състоянието на основните макроикономически показатели и тенденцията в тяхната динамика.

В България действа паричен съвет, който не допуска провеждането на целенасочена парична политика от страна на БНБ. БНБ няма право да рефинансира търговските банки, няма право да провежда каквито и да са репо или обратни репо операции с тях, но притежава възможности и инструменти, чрез които може да въздейства върху паричното предлагане. БНБ упражнява надзорни функции върху дейността на банките, а оттук и върху паричното предлагане. Регулирането на паричното обращение от страна на БНБ се изразява в промени върху паричното предлагане.

Таблица 1. Основни макроикономически показатели

Показатели	Отчетни данни		Прогноза			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Международна среда						
Световна икономика (реален растеж, %)	3,2	3,1	3,4	3,7	3,8	3,8
ЕС 28 (%)	2,2	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8
Валутен курс щ.д./евро	1,11	1,11	1,06	1,06	1,06	1,06
Цена на петрол „Брент“ щ.д./барел	52,4	44,2	56,4	56,9	58,3	59,7
Цена на неенергийни суровини (в щ.д., %)	-15,0	-1,7	8,6	1,6	1,4	1,4

Източници: МФ, ЕК, МВФ, СБ

На този фон интересна е картината за макроикономическите показатели на българската икономика за периода 2017-2020 г.

² чл.36, ал.1 от Закона за устройството на държавния бюджет (ЗУДБ)

Таблица 2. Прогнозни макроикономически показатели за българската икономика

Основни макроикономически показатели	Прогнози			
	2017	2018	2019	2020
БВП млн. лв.	97 156	102 012	107 922	113 062
БВП (реален растеж, %)	2,6	2,8	2,9	2,9
Средногодишна инфлация ХИПЦ-(%)	1,2	1,3	1,7	1,8
ПЧИ (% от БВП)	2,3	2,3	2,3	2,4
МЗ (%)	8,1	8,4	8,7	8,9
Търговски баланс (% от БВП)	-3,5	-3,2	-3,2	-3,3

Източници: МФ, ЕК, МВФ, СБ

В действащия от 1997 г. Закон за Българската народна банка, чл. 2 е определена основната цел на БНБ „... да поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията на този закон”³.

Сърцевина на провежданата фискална политика е данъчната политика. Приведената таблица показва каква е данъчната тежест в България в сравнение с останалите страни членки на ЕС.

Посочените в таблицата данни показват, че по показателите, свързани с преобладаващата роля на косвените данъци в бюджетните постъпления, високото поголовно облагане на потреблението, ниското облагане на капитала, високата централизация на данъчната система, България заема 1-6 място между 28-те членки на общността. По показателите роля на преките данъци, по социалното осигуряване, по степента на децентрализация на данъчната система ние сме на 23-28 място. Преобладаването на косвените данъци показва, че данъчното бреме се разпределя между всички социални групи. Делът на преките данъци е по-малък. Немалка част от доходите не се облагат изобщо, защото са в сивия сектор, чийто дял в нашата икономика се оценява на 30-40%.

*Таблица 3. Мястото на България по степен на данъчна тежест сред страните членки на ЕС за 2014 г.*⁴

Показатели	Ниво в %	Място
1. Структура на приходите по видове данъци (% от БВП)		
-Косвени данъци:	15,4	6
-ДДС	9,4	3
-Акцизи и потребителски данъци (с вносните мита)	5,1	1
-Преки данъци:	5,3	27
- Върху личните доходи	3,0	27
-Върху печалбата	1,9	22

³ Закон за БНБ

⁴ Eurostat, Development of the Overall Tax Revenue in The European Union, 2014 edition. Раздела за България, сс. 54-57.

Висше училище по агробизнес и развитие на регионите - Пловдив
Юбилейна международна научна конференция БЪЛГАРИЯ НА РЕГИОНИТЕ 2017
Перспективи за устойчиво регионално развитие
 организирана с подкрепата на Фонд „Научни изследвания“

Показатели	Ниво в %	Място
-Други преки данъци	0,4	24
-Социално осигуряване	7,2	23
Общо	27,9	27
2. Структура по ниво на плащане (% от общите приходи)		
-Централното правителство	70,3	6
-Местните власти	3,0	25
-Социалноосигурителни фондове	25,8	21
3. Структура по икономически функции (% от БВП)		
-Потребление	14,9	4
-Труд	9,2	28
-Капитал	3,9	23
-в т.ч. приходи от данъци върху недвижима собственост	0,6	23

Таблица 4. Максимални данъчни размери в европейските страни (в %) ⁵

Страни	Максимални ставки за корпоративен данък	Максимални ставки за данъка в/у доходите	Стандартен ДДС
Австрия	25	50	20
Белгия	33,99	70	21;12
България	10	10	20
Хърватска	20	40	25;13
Кипър	12,5	35	19;8;5
Чехия	21	15	21
Дания	22	55,56	25;0
Естония	20	20	20;9
Финландия	20	56,05-62,05	24;14;10
Франция	33,3;36,6	45;49	20;10;5,5;2,1
Германия	30,18-33,33	13,5-45;0	19;7
Гърция	26	42;46	23;13
Унгария	10;19	16	27
Ирландия	12,50	41	23
Италия	31,4	45	22
Латвия	15	23	21;12;0
Литва	15	42	21
Люксембург	29,22	40	17
Малта	35	35	18
Холандия	20;25	52	21;6;0
Норвегия	27	47,2;53,7	25;15
Полша	19	32	23
Португалия	21	46,5	23;13;6
Румъния	16	16	24;9;4
Словакия	22	19	20;10
Словения	17	50	22;9,5
Испания	28;25	42	21;10;4

⁵ Източник: Tax rates of Europe.

Посочването на няколко числа особено в колоната за ДДС показва, че се прилагат няколко данъчни размера за различни стоки.

Страни	Максимални ставки за корпоративен данък	Максимални ставки за данъка в/у доходите	Стандартен ДДС
Швеция	22	56,6	25;12;6
Швейцария	25	45,5	8
Турция	20	35	18;8;1;0
Великобритания	18	17	20
Русия	20	13	18;10;0

При това позитивно въздействие от провежданата фискална политика би трябвало да се очакват и позитивни последици за макроикономиката.

Последици от заложените в бюджета фискални политики

Най-важното за българската икономика е да постигне дългосрочен и траен икономически растеж от порядък на поне 4-5% годишно. Макроикономическата политика, част от която е фискалната политика, трябва да бъде подчинена на тази цел. При символични темпове на икономически растеж социалното напрежение ще нараства и неговото формално потискане ще влошава още повече съществени макроикономически показатели, като например дългово натоварване.

Консолидираната фискална програма (КФН) на страната завършва с излишък, като в края на месец април, за който има обявени официални данни, този излишък е в размер на 1.59 млрд. лв., което представлява 1.72% от БВП на страната, заложен в Закона за бюджета на Република България (ЗБРБ), който за цялата година възлиза на 92.4 млрд. лв. Размерът на БВП, заложен в закона за бюджета за 2017 г., сериозно се разминава от последните актуализирани данни за очаквания ръст на икономиката през настоящата година, като в актуализираната макроикономическа прогноза от месец април на Министерството на финансите (МФ) очакваният размер на БВП в края на годината е 97.2 млрд. лв. Спрямо него бюджетният излишък възлиза на 1.63%. Вижда се, че само от разликата в оценката за икономиката се получава сериозно разминаване между заложените в закона величини и очакваното ниво на българската икономика съгласно последните макроикономически оценки. По последни данни на финансовото министерство към април 2017 г. бюджетът има излишък от 1,6 млрд. лв., който се дължи най-вече на повишените данъчни приходи (над 700 млн. лв. повече, отколкото за същия период на 2016 г.). Общо постъпленията от данъци за 2017 г. трябва да достигнат близо 19,22 млрд. лв., съгласно заложеното в Закона за държавния бюджет за 2017 г. Това е с близо 1,1 млрд. лв. повече от постъпленията за 2016 г.

Положително влияние върху нивото на бюджетното салдо и формирането на бюджетен излишък имат и по-големите приходи от косвени и преки данъци. Както е видно от графиката, тяхното преизпълнение спрямо пропорционалната част от бюджетните приходи за първите четири месеца възлиза на близо половин милиард лв. Всъщност всички бюджетни приходи отчитат по-добро изпълнение спрямо заложените в закона. Основната причина за това, разбира се, е ускореният икономически ръст на страната от 3.5% за първото тримесечие на годината, което е значително над прогнозата от 3% за

цялата година и което води до по-голям размер на БВП, а от там и на по-високи бюджетни постъпления.

Фиг. 3. Изпълнение на Бюджет 2017 към м. април
Източник: МФ

Ръстът на БВП през началото на 2017 г. се дължи на следните обстоятелства:

1. Като правило първото тримесечие на годината обикновено е най-слабо в сравнение с последни месеци на предходната година и ниската икономическа активност в началото на следващата година.

2. Прогнозираният икономически растеж от 3% за 2017 г. е на годишна база и той в крайна сметка представлява осреднена величина от икономическите ръстове, отчетени през всяко тримесечие на годината. В случай че годината стартира с толкова сериозен ръст, надхвърлящ значително годишната прогноза и същевременно отчетен през най-слабото тримесечие, това дава сериозно основание да се смята, че очакваният растеж за цялата година ще бъде значително по-голям от прогнозирания, в случай, разбира се, ако не се случи някакво сериозно влошаване в международния бизнес климат.

3. При постигане на по-висок от прогнозирания икономически растеж очакваният номинален размер на БВП ще бъде дори още по-голям, отколкото е посочен в актуализираната макроикономическа прогноза на МФ. Това е допълнителна предпоставка, допълнителните средства да бъдат използвани по най-правилен и рационален начин от гледна точка интересите на обществото и държавата.

Както вече беше посочено, очакваният БВП към края на годината възлиза на 97 156 млн. лв., което е 4 761 млн. лв. повече спрямо заложеното в ЗБРБ. При дял на бюджетните приходи от 35.7% от БВП на страната, очакваните допълнителни приходи в бюджета възлизат на 1 699.7 млн. лв., което отново е доста близо с отчетеният бюджетен излишък към края на април. Бюджетният излишък към края на май 2016 г. нараства допълнително и вече възлиза на 1 653.1 млн. лв. Всичко това говори, че към настоящия момент за приходната част на бюджета не би могло да има сериозни заплахи и че

правителството може да постигне балансиран бюджет. Възниква въпросът дали по-добрите постъпления няма да доведат до желание за по-големи непремерени и популистки харчове, каквито вече се наблюдават от страна на разходната част на бюджета.

Преизпълнението на разходната част е свързано с по-големите текущи разходи, които превишават пропорционалния размер на този вид разходи за първите четири месеца на годината с 692.7 млн. лв. Най-голям принос за това превишение имат социалните и здравноосигурителните плащания. Трябва да се има предвид, че в разчетите по изпълнение на бюджета е включено увеличението на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст, която от 1 юли 2017 г. е 180 лв., а от 1 октомври 2017 г. – 200 лв. Допълнителните разходи, които са свързани с тази мярка, възлизат на около 100 млн. лв., но тези разходи ще бъдат изцяло за сметка на очакваните допълнителни приходи в бюджета на ДОО през годината.

В разчетите също така са включени и разходите за увеличение на учителските заплати, които също ще възлязат на около 80 – 100 млн. лв. на годишна база. Част от увеличените разходи ще бъдат покрити от приходите, свързани с подоходните данъци, и социалните осигуровки. Това са увеличените приходи от данъка върху доходите на физическите лица (ДДФЛ) в следствие на увеличените учителски заплати, от допълнителните приходи от увеличението на минималната работна заплата (МРЗ) (очаква се 1.5 млн. лв. годишно). От началото на 2017 г. вноската за фонд „Пенсия“ на ДОО е увеличена с 1 п.п., като със същия размер тази вноска ще се увеличи през 2018 г.

По-високата икономическа активност ще окаже влияние върху всички останали макроикономически показатели на България. По-големите приходи в бюджета обезпечават финансово обявените решения на правителството за повишаване на разходите, свързани с по-високите пенсии, с увеличените учителски заплати, с по-високите нива на МРЗ и т.н. Към очакваните последствия можем да отнесем:

А. Повишението на минималната работна заплата с 40 лв. до 460 лв. от 1 януари 2017 г. и с планираните няколко повишения от по 50 лв. с цел нейното достигане до 610 лв. от 1 януари 2020 г. има няколко макроикономически последствия:

1. *Реакцията на работодателите*, чиято конкурентоспособност намалява с повишаване на едни от основните им разходи. Тази аргументация е спорна, защото поставя интересите на една група хора над тези над друга група.

2. *Повишаването на минималната работна заплата* има и ясно изразен фискален ефект. С такъв ход правителството, увеличава своята популярност сред населението, а получава и сериозен финансов приход, който се създава и дължи изцяло от бизнеса и населението. Съгласно Средносрочната бюджетна прогноза (СБП) на правителството от 18 май 2016 г., очакваните приходи в бюджета от повишения размер на МРЗ за периода 2018 – 2020 г. възлизат на 525 млн. лв. Това е приблизително 20% от корпоративния данък, който правителството събира за една година и около 15% от данъка върху доходите на физическите лица. Можем да се съгласим с възраженията относно налаганото по административен начин твърде драстично увеличение

на минималната заплата, което не кореспондира с растежа на производителността на труда в страната.

Увеличаването на МРЗ има и пряк макроикономически ефект върху потреблението, което неминуемо ще се отрази върху платежния баланс на страната и върху протичащите инфлационни процеси. От една страна, повисоките доходи на населението се отразяват положително на икономическата активност в страната, тъй като увеличават търсенето. Ефектът от увеличеното търсене се отразява като по-голям и по-бърз търговски оборот, увеличени печалби на фирмите и евентуално увеличени инвестиции. Последните на свой ред активизират банковото кредитиране и оказват натиск върху лихвените проценти по кредитите на банките. Логично е да се очаква повишеното търсене да предизвика увеличение на вноса. Това обстоятелство ще доведе до влошаване на търговския баланс на страната и ще предизвика инфлация. Очакванията са инфлацията да се повиши след няколко години на дефлация.

3. *Текущата сметка на платежния баланс*, която все още отчита излишъци, не е най-негативната последица от административното увеличаване на доходите. Вече няколко години България е класифицирана от Европейската комисия като страна с прекомерни макроикономически дисбаланси. Така, въпреки че България отчита сериозно подобрене на параметрите на държавния бюджет, наличието на сериозни макроикономически дисбаланси биха могли много бързо да се превърнат в сериозна заплаха за финансовата стабилност на държавата и да доведат до сериозно влошаване на фискалната позиция на България. Понастоящем има сериозни опасения, че България започва да се плъзга към същата макроикономическа ситуация, която беше характерна до преди началото на световната финансова криза, когато основните двигатели на българската икономика бяха строителството, недвижимите имоти, финансовите услуги и търговията. Въпреки индикациите в българската икономика за увеличаване дела на индустрията, притеснения започват да пораждат активизирането на имотния сектор и опасенията за бързо влошаване на макроикономическите параметри на страната и задълбочаването на констатираните дисбаланси.

Така например броят на работещите, които получават МРЗ, не е голям – официално около 100 000 души, но повишаването на минималния праг, първо, повишава непрекъснато техния брой, второ, повишава изкуствено нивото на средната заплата в страната. Това на свой ред допълнително тласка цялостното ниво на заплащане непрекъснато нагоре. Този процес може да понижи конкурентоспособността на страната и да отблъсне инвеститори, които са привлечени именно от по-ниските разходи за труд и по-ниските данъци в България.

Б. Увеличаването на учителските заплати е друг важен стимулиращ фактор. Трябва да се признаем, че заложеният критерий на внимателен подбор на учебни заведения, класирани на база постигнати резултати, и на базата на ясни и измерими показатели, е сложна задача. Смисълът на тази мярка е да окаже благотворно влияние върху образователната система в страната, като поощри най-добрите и им даде възможност да се развиват, а заедно с тях и на училищата, където те работят. В случая тази мярка също има ясно измерим фискален ефект, като приходите от данъци ще се увеличат с около 10 млн. лв.

годишно, с други думи - част от направените разходи ще се върнат обратно в бюджета.

В. Повишаването на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст носи най-противоречив характер. От тази мярка ще бъдат засегнати около 800 000 пенсионери. Получените допълнителни средства ще се насочат към потребление с всички произтичащи последици. От друга страна, подобно решение изкривява сериозно стимулите на осигуряващите се да си плащат пенсионните осигуровки, тъй като облагодетелства тези, които най-малко са работили или не са се осигурявали през годините за сметка на всички останали осигуряващи се и пенсионери. Трябва да признаем, че е налице изкуствено променяне на съотношението между минимална пенсия и минимална работна заплата, а това оказва натиск към повишаване на МРЗ, което води до безкрайна спирала.

При повишена икономическа активност и значително изпълнение на бюджетните приходи подходът за едновременно увеличение на бюджетните разходи, насочени към повишаване на доходите на населението, крие опасност от възникване на макроикономически дисбаланси.

В дългосрочен план индикаторите за устойчивост на фискалната политика на страната, които отразяват текущото състояние на публичните финанси от гледна точка на бъдещото нарастване на публичните разходи, са свързани със застаряването на населението. Демографският проблем в страната изисква предприемането на мерки, които имат дългосрочно действие. Едно необосновано повишаване на пенсионните плащания в настоящия момент може да създаде много сериозен подобен проблем след години, когато броят на пенсионерите се увеличи значително и когато разходите за пенсии следва да се финансират с все по-големи трансфери от държавния бюджет.

С оглед поддържане на устойчива фискална политика в България беше създаден Фискален съвет, който изпълнява функциите на независим орган по смисъла на чл. 6 от Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. за изискванията към бюджетните рамки на страните членки. Съгласно Закона за Фискалния съвет и корективните механизми⁶ има за основна цел независимото наблюдение и анализ на бюджетната рамка. С този закон са определени и корективните механизми по смисъла на чл. 23, ал. 3 от Закона за публичните финанси, които имат за цел коригиране на възникнало значително отклонение от средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит или от стъпката за постигането ѝ съгласно Регламент (ЕО) №1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политика. Това, което прави впечатление по отношение на фискалната политика на правителството, е, че тя е насочена към отговор на препоръките на ЕК, оценяващи икономическото развитие и финансовото състояние на държавите членки. Тези препоръки са следните:

1. Страната да продължи да подобрява събирането на данъците и спазването на данъчното законодателство, включително чрез цялостни мерки за периода след 2017 година. Препоръчва се ускорено прилагане на мерките за

⁶ Закон за фискален съвет и автоматични корективни механизми. В сила от 21.04.2015 г. Обн. ДВ. на 21 април 2015 г.

намаляване на размера на неформалната икономика, особено на неофициалното наемане на работна ръка.

2. Да бъдат предприети следващи мерки по прегледите на финансовия сектор, особено на презастрахователните договори, надзора на групово равнище, активите с трудноопределима стойност и експозициите към свързани лица. Препоръчва се България да подобри банковия и небанковия надзор с изпълнението на подробни планове за действие, в тясно сътрудничество с европейските власти. Да се улесни намаляването на все още високото равнище на необслужвани заеми на предприятията, като се основава на широк кръг възможности, включително се подобрят банковият и небанковият надзор с изпълнението на подробни планове за действие в тясно сътрудничество с европейските власти.

3. България да подобри насочването на политиките по заетостта и приобщаването между службите по заетостта и социалните служби за групите в неравностойно положение. Да се увеличи предоставянето на качествено общо образование, особено за ромите. Да се увеличи покритието на здравното осигуряване, да се намалят преките плащания от страна на пациентите и да се преодолее недостига на здравни специалисти. Заедно със социалните партньори да се състави прозрачен механизъм за определяне на минималната работна заплата. Да се подобри обхвата и съответствието на минималния доход, както и да се осигури ефективното прилагане на националната стратегия за развитие на обществените поръчки.

Заключение

Голяма част от предприетите мерки в икономиката са свързани с предлагането на отговор на изброените препоръки. Проблемът е, че предложените отговори не дават устойчиво и цялостно решение на съществуващите проблеми, а по-скоро маркират дейност и решават краткосрочни фискални цели. Въпреки че понастоящем не може да се очакват проблеми с изпълнението на консолидираната фискална програма, предложените от правителството мерки трябва да придобият ясно изразен реформаторски характер, за да не се създаде опасност за бъдещи фискални и макроикономически проблеми. От тази гледна точка прецизното планиране на фискалната политика е от първостепенно значение и е въпрос на национален приоритет.

Библиография

1. Вачков, Ст и кол. (2013). Финанси, Издателство „Мартилен“.
2. Захариев, Андр. (2012). Фискална децентрализация и финансово управление на общините в България. АИ „Д. А. Ценов“, Свищов.
3. Захариев, Андр. (2000). Философия на дефицитното финансиране. Изд. „Абагар“
4. Захариев, Андр. и М. Димитров. *За ефективната фискална политика в отворената икономика на ЕС*. Годишник. Стопанска академия Д. А. Ценов - Свищов, бр. 68/2015, АИ „Ценов“.
5. Лилова, Р. и П. Ангелов. *Бюджетно салдо – технически и финансови аспекти*. сп. „Народстопански архив“, бр. №1/2017.

6. Маринов, К. (2010). Фискална политика и управление на фискалния дефицит. ИИП.

7. Маринова, Цв. Бюджетна и фискална политика на страните от Източна Европа и Евроната в условията на криза – тенденции и проблеми. НБУ, 2014

8. <http://www.capital.bg> от 11.01.2017 „Оценката на ЕК за фискалната политика на България се подобрява“

9. Решение №281 от 18 май 2017 на МС на РБ за одобряване на Средносрочната бюджетна прогноза (СБП) за 2018-2020 на правителството.